

การศึกษาศมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษา
คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

Study of Cultural Competency of Students in Faculty of Nursing,
Saint Louis college

สกาเวเดียน โอตมี, วท.ม., Sakawduean Oatme, M.Sc.^{1*}

ศุภวรรณ ธนภาพรังสรรค์, วท.ม., Supawan Tanuparbrungson, M.Sc.¹

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ เขตสาทร กรุงเทพฯ

Assistant Professor, Faculty of Nursing, Saint Louis College, Sathorn, Bangkok

*Corresponding Author Email: sakawduean@slc.ac.th

Received: November 17, 2020

Revised: June 17, 2021

Accepted: June 24, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมและเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 140 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 137 คน เครื่องมือ ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 สมรรถนะทางวัฒนธรรม แบบสอบถาม สร้างโดยประยุกต์จากรูปแบบของแคมปินฮา-บาโคเต (Campinha-Bacote model of cultural competence in healthcare delivery) ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ด้านความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) ด้านความตระหนักทางวัฒนธรรม (cultural awareness) ด้านทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม (cultural encounter) และด้านความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (cultural desire) คุณภาพของแบบสอบถาม (Cronbach Coefficient) ได้เท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่า $\bar{X}$, SD และ t-test (Independent)

ผลวิจัยพบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 มีระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 และ 4 พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะทางวัฒนธรรม โดยการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ

คำสำคัญ: สมรรถนะทางวัฒนธรรม นักศึกษาพยาบาล

Abstract

This research is descriptive research that aims to study the level of cultural competency and to compare the cultural competency of third-year and fourth-year nursing students in Saint Louis College. The sample group was third-year students (140 students) and fourth-year students (137 students) in the academic year 2019 and used the total selection. Tools used in this research can be divided into two parts; Part 1: personal characteristics and Part 2: cultural competency. These tools are applied from the Cambinha-Bachot model of cultural competence in healthcare delivery, which composes of cultural knowledge, cultural awareness, cultural skills, interacting with others from different cultures, and the desire for cultural competency. Data analysis was done by finding $\bar{X}$, SD และ t-test (Independent). The research's results showed that the third-year and the fourth third-year students had a moderate level of overall cultural competency. When comparing the cultural competency between the third-year and the fourth third-year students, there was no statistically significant difference. The research's results will be used as base information for teaching and learning management to promote cultural competency, which is integrate into nursing theory and nursing practice subject.

Keywords: cultural competency, nursing student

บทนำ

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดดอย่างรวดเร็วในทุกด้าน สืบเนื่องจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้การคมนาคมและการติดต่อสื่อสารรวดเร็ว ส่งผลให้ประชากรโลกมีการเดินทางย้ายถิ่น เพื่อการลงทุน การหางานทำ การศึกษา และการท่องเที่ยว ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเดิม กลายเป็นสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะสังคมไทยที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของโลก ทั้งทางด้านสถานที่ อาหาร และด้านสุขภาพจนกลายเป็นศูนย์กลางการแพทย์ของเอเชีย (Medical Hub of Asia) และได้เข้าร่วมเป็นหนึ่งในประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี พ.ศ. 2563 จึงมีความจำเป็นในการยกระดับทรัพยากรในประเทศให้เป็นนานาชาติเพื่อก้าวให้ทันการเปลี่ยนแปลง

จากสถิติในปีพ.ศ. 2560 ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีจำนวน 12,996,165 คน ร้อยละ 31.75 และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2561 จำนวน 13,961,272 คน ร้อยละ 32.60 จากสถิติการเดินทางเข้า-ออกคนต่างชาติ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองในพ.ศ. 2562 พบว่าชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 4.42 (สถิติการเดินทางเข้า-ออกคนต่างชาติ สถิติสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, 2562) สถิติที่น่าสนใจ คือ มีชาวต่างชาติจำนวนมากเข้ามาเพื่อรักษาตัว ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2560 พบชาวต่างชาติเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชน จำนวน 4,230,000 คน ในแผนกผู้ป่วยนอก ร้อยละ 95.6 และผู้ป่วยในร้อยละ 4.4 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) และศูนย์วิจัยกสิกราคาการณ์ว่าชาวต่างชาติจะเข้ามา

ใช้บริการโรงพยาบาลเอกชนมากกว่า 3,420,000 คนในปีพ.ศ. 2561 (มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล, 2561)

ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนความต้องการด้านรักษาพยาบาลในประเทศไทย ซึ่งมีความก้าวหน้า ความพร้อม และมีศักยภาพในการให้บริการด้านสุขภาพ ค่าใช้จ่ายไม่สูงมาก บุคลากรทางการแพทย์จึงจำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในการดูแลผู้รับบริการ พยาบาลเป็นบุคลากรที่ให้การดูแลผู้รับบริการอย่างใกล้ชิด ให้การพยาบาลโดยเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตระหนักถึงความเท่าเทียมกันในสังคม และมีทัศนคติบวกในการให้บริการผู้ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เมื่อพยาบาลสามารถให้การพยาบาลเหมาะสมตามวัฒนธรรมดั้งเดิมของผู้รับบริการแล้วย่อมจะก่อให้เกิดความไว้วางใจ และเชื่อมั่นในสมรรถนะทางวัฒนธรรมของพยาบาล (สกวาดิออน โอตมี และสุภาวดี เครือโชติกุล, 2561) จากการศึกษาของ Songwathana & Siriphan พบว่า การพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของพยาบาลมีความสำคัญ เพราะสามารถลดความเครียด ความขัดแย้งกับผู้รับบริการได้ และยังสนับสนุนการปรับตัวของพยาบาลให้สามารถดูแลผู้รับบริการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม (P. Songwathana, S. Siriphan, 2015) สอดคล้องกับการศึกษาของปิยะฉัตร สุจริตรธรรม, พัทยา แก้วสาร และประกาย จิโรจน์กุล พบว่าหลังจากพยาบาลได้รับการอบรมโปรแกรมพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมแล้ว สามารถพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของตนเอง โดยนำไปปฏิบัติการพยาบาลผู้รับบริการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ (ปิยะฉัตร สุจริตรธรรม, พัทยา แก้วสาร และประกาย จิโรจน์กุล, 2562)

จากมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 (มคอ.1) กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือบัณฑิตต้องมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม และสามารถปฏิบัติงานในสภาพการณ์

ของความแตกต่างทางวัฒนธรรมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) จึงเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะผลิตบัณฑิตให้พึงมีคุณลักษณะดังกล่าว โดยสมรรถนะทางวัฒนธรรมนี้ควรเริ่มสอนและสอดแทรกในขณะเป็นนักเรียนพยาบาล เพื่อให้เกิดความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองที่ต้องให้การพยาบาลแบบองค์รวมโดยยึดผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง สมรรถนะทางวัฒนธรรมจึงเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่สำคัญสำหรับนักเรียนพยาบาล (Leininger & McFarland, 2006) และยังเป็นการเตรียมความพร้อมนักเรียนพยาบาลเพื่อให้การพยาบาลผู้รับบริการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมหลังจบการศึกษา (ประกาย จิโรจน์กุล และคณะ, 2562) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาเอกชน มีโอกาสจบการศึกษาไปให้การพยาบาลผู้รับบริการที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

สมมติฐานการวิจัย

สมรรถนะทางวัฒนธรรม ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge) ความตระหนักทางวัฒนธรรม (cultural awareness) ทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill) การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม (cultural encounter) ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (cultural desire) ของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ มีความแตกต่างกัน

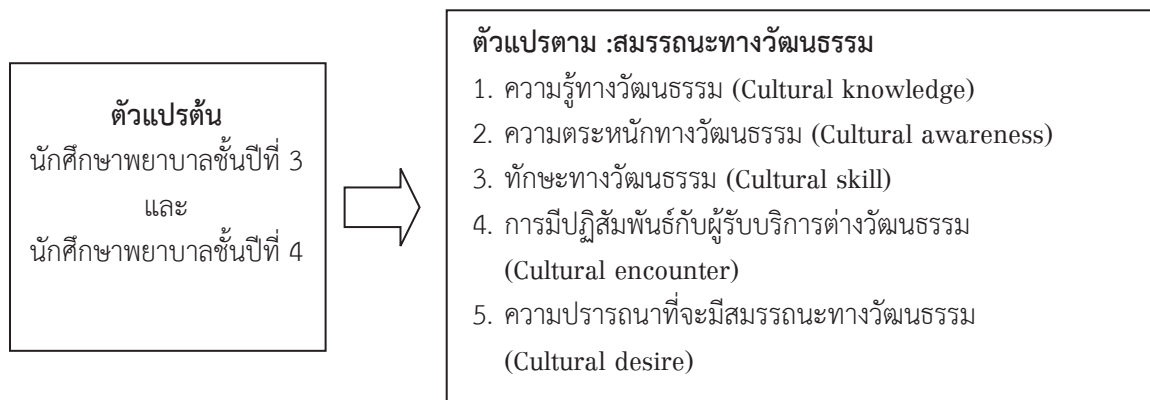
กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดสมรรถนะทางวัฒนธรรมของ Campinha-Bacote (2002) มาใช้เนื่องจากแนวคิดดังกล่าวมาจากปรัชญาความเชื่อที่ว่าสมรรถนะทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาได้ แนวคิดนี้ได้มีการนำมาใช้ในงานวิจัยภายในประเทศ เช่น การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, ดาริน โต๊ะกานี, และมุสลิม โต๊ะกานี, 2552) การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (อัศนา จิโรจน์, 2558) การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลกรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท (เยาวดี สุวรรณาคะ, บุญสืบ โสโสม, และกนกกร ชาวเวียง, 2558) การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของพยาบาล กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพระพุทธบาท (สุสนีย์ แก้วมณี, วานิตา สามาะ, เรวัตร คงผาสุข, และพัชรินทร์ คมขำ, 2561) และสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข (รุ่งนภา จันทรา, สุทธนันท์ กัลละ, อติญาณ์ ศรีเกษตรริน, ดาราวรรณ รองมเอง, และ

รัถยานภิศ รัชตะวรรณ, 2563) และการศึกษาเปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมระหว่าง 2 ประเทศ เช่น การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะทางวัฒนธรรมระหว่างนักศึกษาพยาบาลของประเทศไทยและประเทศจีน: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีพระพุทธบาท ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยทางการแพทย์แห่งชาติ ยูเจียง ประเทศจีน (กรกอร์ ชาวเวียง, เยาวดี สุวรรณาคะ และบุญสืบ โสโสม, 2558) และงานวิจัยในต่างประเทศ เช่น Cultural competency of Saudi Student nurses as rated by Filipino clinical instructors at the University of Hail, Kingdom (Vcencio, Albagawi, Alshammari & Elsheikh, 2017) การศึกษาที่กล่าวมาได้นำแนวคิดของ Campinha-Bacote model of cultural competence in healthcare delivery ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

1. ความรู้ทางวัฒนธรรม (cultural knowledge)
2. ความตระหนักทางวัฒนธรรม (cultural awareness)
3. ทักษะทางวัฒนธรรม (cultural skill)
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม (cultural encounter)
5. ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม (cultural desire)

กรอบแนวคิดการวิจัย (ดังแผนภาพที่1)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์ ปีการศึกษา 2562 วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ชั้นปีที่ 3 จำนวน 140 คน และชั้นปีที่ 4 จำนวน 137 คน รวม 277 คน นักศึกษาทุกคนเป็นกลุ่มตัวอย่างและสมัครใจเข้าร่วมโครงการวิจัย

1. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาประกอบด้วย

1.1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลได้แก่ เพศ เกรตเฉลี่ย เกรตภาษาอังกฤษ การนับถือศาสนา ระยะเวลากการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย สถานที่ฝึกปฏิบัติ ปัจจุบัน ประสบการณ์ในการดูแลหรือให้คำแนะนำ ผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม ประสบการณ์การเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ และประสบการณ์การได้รับทุนไปต่างประเทศ

1.2 แบบสอบถามความรู้ทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ได้แก่ แบบแผนด้านสังคม แบบแผนวิธีชุมชน แบบแผนพิธีกรรม และแบบแผนประเพณี แบบแผนละ 5 ข้อ รวม 20 ข้อ เป็นแบบสอบถามถูกผิด ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน แปลผลคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ มีความรู้ในระดับน้อย (ตอบถูก 1-5 ข้อ) ได้ 1 คะแนน ระดับพอใช้ คือ คะแนน 2 (ตอบถูก 6-10 ข้อ) ระดับปานกลาง คือ คะแนน 3 (ตอบถูก 11-15 ข้อ) ระดับมาก คือ คะแนน 4 (ตอบถูก 16-20 ข้อ)

1.3 แบบประเมินตนเองด้านสมรรถนะทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามของอัครา จิโรจน์ (2558) ที่ประยุกต์มาจากแนวคิดของแคมปินฮา-บาโคท (Campinha-Bacote, 2002) ประกอบด้วย

1.3.1 การตระหนักทางวัฒนธรรม 4 ข้อ

1.3.2 ทักษะทางวัฒนธรรม จำนวน 6 ข้อ

1.3.3 การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม จำนวน 3 ข้อ

1.3.4 ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม จำนวน 3 ข้อ

แบบสอบถามที่ 1.3.1, 1.3.2, 1.3.3, 1.3.4 เป็นแบบ Linkert scale 4 ระดับ โดย คะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง คะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย คะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วย คะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง แปลผลการประเมินทั้ง 4 ด้าน เป็น 4 ระดับ คือ มีสมรรถนะในระดับต่ำ (คะแนน 0-1) มีสมรรถนะในระดับพอใช้ (คะแนน 1.1-2.0) มีสมรรถนะในระดับปานกลาง (คะแนน 2.1-3.0) และมีสมรรถนะในระดับมาก (คะแนน 3.1-4.0)

2. การตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลสถาบันเอกชนอื่น จำนวน 30 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ไปหาความความเที่ยงด้วยวิธีของสัมประสิทธิ์ครอนบาค (Cronbach Coefficient) ได้เท่ากับ 0.82

3. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำโครงร่างวิจัยเข้าคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย วิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ได้รับเลขจริยธรรมเลขที่ E.040/2562 อนุมัติวันที่ 12 พฤศจิกายน 2562 จากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลและพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดทำหนังสือแสดงเจตนายินยอมเข้าร่วมการวิจัย (informed consent form) ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์การทำวิจัย การรวบรวมข้อมูล และระยะเวลาในการรวบรวมข้อมูล พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่างในการตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัยครั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการวิจัยได้ทันทีที่ต้องการโดยไม่ต้องแจ้งเหตุผล ข้อมูลที่ได้จะถูกปกปิด

และนำเสนอในภาพรวม นำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น และไม่มีผลต่อการประเมินหรือกระทบต่อเกรดของกลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งจะทำลายข้อมูลทันทีหลังจากได้รายงานวิจัยที่แล้วเสร็จอย่างสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์การความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคล

1.1 เพศ พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3,4 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง รองลงมาเป็นเพศชาย ร้อยละ 99.3, 0.7 และ ร้อยละ 97.1, 2.9 ตามลำดับ

1.2 เกรดเฉลี่ยสะสม นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.00-3.49 และช่วง 2.50-2.99 ร้อยละ 46.4, 39.3 นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีเกรดเฉลี่ยสะสมอยู่ในช่วง 3.00-3.49 และช่วง 2.50-2.99 ร้อยละ 47.4, 40.9 ตามลำดับ

1.3 เกรดวิชาภาษาอังกฤษเทอมล่าสุด นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ได้เกรด 4,3 ร้อยละ 31.4, 27.1 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ได้เกรด 2.5, 2 ร้อยละ 35.8, 35.0 ตามลำดับ

1.4 ศาสนา นักศึกษาชั้นปีที่ 3 นับถือศาสนาพุทธ, ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 79.3, 20.0 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 นับถือศาสนาพุทธ, ศาสนาคริสต์ ร้อยละ 82.5, 16.8 ตามลำดับ

1.5 ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงานอยู่ที่ 6,4 เดือน ร้อยละ 70.7, 27.1 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 มี

ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงานอยู่ที่ 12, 10 เดือน ร้อยละ 46.0, 21.2 ตามลำดับ

1.6 สถานที่ฝึกปฏิบัติปัจจุบันของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ปฏิบัติงานที่โรงพยาบาลเลิดสิน, โรงพยาบาลเจริญกรุง ร้อยละ 36.4, 18.6 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 4 ไม่ได้ฝึกปฏิบัติงาน, ศูนย์บริการสาธารณสุข ร้อยละ 61.3, 38.7 ตามลำดับ

1.7 ประสิทธิภาพในการดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม (ต่างชาติ) นักศึกษาชั้นปีที่ 3 มีประสิทธิภาพในการดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม (ต่างชาติ) ไม่มีประสิทธิภาพ, มีประสิทธิภาพ ร้อยละ 36.4, 63.6 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 มีประสิทธิภาพในการดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม (ต่างชาติ) เคยมีประสบการณ์, ไม่มี ร้อยละ 57.6, 47.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

1.8 ประสิทธิภาพการเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ, เคยไปเที่ยวต่างประเทศ ร้อยละ 80.7, 19.3 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ไม่เคยเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ, เคยไปเที่ยว ร้อยละ 76.6, 23.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

1.9 ประสิทธิภาพการได้รับทุนไปต่างประเทศ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่ไม่เคยรับทุนไปต่างประเทศ, เคยรับทุนไปต่างประเทศ ร้อยละ 95.0, 5.0 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ส่วนใหญ่ไม่เคยรับทุนไปต่างประเทศ, เคยรับทุนไปต่างประเทศ ร้อยละ 95.6, 4.4 ตามลำดับ (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละตามประสบการณ์ในการดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม, ประสบการณ์การเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ และประสบการณ์การได้รับทุนไปต่างประเทศ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4

ประสบการณ์	ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ประสบการณ์ในการดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม				
- ไม่เคย	51	36.4	65	47.4
- เคย	89	63.6	72	52.6
ประสบการณ์การเดินทางไปเที่ยวต่างประเทศ				
- ไม่เคย	113	80.7	105	76.6
- เคย	27	19.3	32	23.4
ประสบการณ์การได้รับทุนไปต่างประเทศ				
- ไม่เคย	133	95.0	131	95.6
- เคย	7	5.0	6	4.4
รวม	140	100.0	137	100.0

2. ความรู้ทางวัฒนธรรม ชุมชน ด้านพิธีกรรม และด้านประเพณีของนักศึกษาชั้น
ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้ทาง ปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทุกด้านอยู่ในระดับมาก (ดังตาราง
วัฒนธรรม พบว่า ความรู้แบบแผนด้านสังคม ด้านวิถี ที่ 2)

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้ทางวัฒนธรรม

ความรู้ทางวัฒนธรรม	ชั้นปีที่ 3		ชั้นปีที่ 4	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
แบบแผนด้านสังคม	3.99	.901	3.93	.904
แบบแผนด้านวิถีชุมชน	4.12	.785	4.10	.876
แบบแผนด้านพิธีกรรม	4.32	.722	4.34	.743
แบบแผนด้านประเพณี	3.78	.972	3.80	1.024
รวม	16.21	3.38	16.17	2.62

3. สมรรถนะทางวัฒนธรรม

3.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะทางวัฒนธรรม รายด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน การตระหนักทางวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ทักษะทางวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก ส่วนชั้นปีที่ 4 อยู่ในระดับปานกลาง การมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้รับบริการต่างทางวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 อยู่ในระดับพอใช้ และความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 อยู่ในระดับ

พอใช้เช่นเดียวกัน สมรรถนะทางวัฒนธรรมในภาพรวม นักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 อยู่ในระดับปานกลางทั้งสองชั้นปี (ดังตารางที่ 3)

3.2 เปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมด้วยวิธีทางสถิติ Independent t-test ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวัฒนธรรม การตระหนักทางวัฒนธรรม ทักษะทางวัฒนธรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างทางวัฒนธรรม และความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดังตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสมรรถนะทางวัฒนธรรม 5 ด้าน ได้แก่ ความรู้ทางวัฒนธรรม การตระหนักทางวัฒนธรรม ทักษะทางวัฒนธรรม การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างทางวัฒนธรรม และความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3,4

สมรรถนะทางวัฒนธรรม	ชั้นปีที่ 3			ชั้นปีที่ 4			t test	p value
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	$\bar{X}$	SD	ระดับ		
1. ความรู้ทางวัฒนธรรม	16.21	3.38	มาก	16.17	2.62	มาก		
2. การตระหนักทางวัฒนธรรม	13.07	2.47	ปานกลาง	13.25	2.54	ปานกลาง		
3. ทักษะทางวัฒนธรรม	16.00	3.21	มาก	16.40	2.90	ปานกลาง		
4. การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม	10.16	1.89	พอใช้	9.99	1.96	พอใช้		
5. ความปรารถนาที่จะมีสมรรถนะทางวัฒนธรรม	11.22	1.35	พอใช้	10.65	1.68	พอใช้		
รวม	66.68	12.32	ปานกลาง	66.46	11.71	ปานกลาง	34.1	1.56

การอภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะทางวัฒนธรรมโดยรวมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3,4 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสมรรถนะทางวัฒนธรรมในแต่ละด้านเกือบเท่าๆ กัน โดยด้านความรู้ทางวัฒนธรรมมีคะแนนสูงสุด รองลงมาคือการตระหนักทางวัฒนธรรมมีคะแนนปานกลาง ส่วนด้านอื่นมีคะแนนรองลงมาตามลำดับ อภิปรายได้ว่าการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ ได้สอดแทรกเนื้อหาการพยาบาลข้ามวัฒนธรรมในรายวิชาทฤษฎีและวิชาปฏิบัติทุกรายวิชา และเนื่องจากเป็นวิทยาลัยเอกชน นักศึกษาจึงต้องฝึกวิชาปฏิบัติในหลากหลายโรงพยาบาลทั้งของภาครัฐและเอกชน ทำให้มีโอกาสดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรม และจากคะแนนการตระหนักทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง มีส่วนทำให้นักศึกษาตระหนัก และให้ความสำคัญต่อความต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งจะเชื่อมโยงไปสู่การเข้าใจในความต้องการของผู้รับบริการ และการดูแลด้วยความเอาใจใส่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรม (ประกาย จิโรจน์กุล และคณะ, 2562) และอีกเหตุผลหนึ่งคือ นักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในวิทยาลัยเซนต์หลุยส์ส่วนใหญ่จบมัธยมปลายจากทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เมื่อสอบได้จึงต้องย้ายถิ่นฐานมาศึกษาในวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ใจกลางเมืองหลวง เป็นสถาบันคาทอลิกที่มีนักบวช และอาจารย์ที่เป็นชาวต่างชาติ นักศึกษาต้องเรียนรู้เพื่อการปรับตัว การสื่อสารและการปฏิบัติศาสนกิจตามความเชื่อของสถาบัน อยู่ร่วมกับสังคมที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกันได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกับการศึกษาของเยาวดี สุวรรณาคะ, บุญสืบ โสโสม, และกนกอร ชาวเวียง (2558) พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 และ 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาของมุสนีย์ แก้วมณี, วานิดา สามะ, เรวัตร คงผาสุข,

และพัชรินทร์ คมขำ (2561) พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และการศึกษาของรุ่งภา จันทรา, สุทธนันท์ กัลละ, อดิญาณ์ ศรีเกษตริน, ดาราวรรณ รอมเอง, และ รัชยานภิศ รัชตะวรรณ. (2563) พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกับการศึกษาคั้งนี้

2. เปรียบเทียบสมรรถนะทางวัฒนธรรมสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 3, 4 ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งผลการวิจัยแตกต่างกับการศึกษาของ อักณา จิโรจน์ (2558) พบว่า สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สูงกว่าชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายได้ 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1. เกรตวิชาภาษาอังกฤษ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ส่วนใหญ่ได้เกรตวิชาภาษาอังกฤษมากกว่าชั้นปีที่ 4 อภิปรายได้ว่าการที่ชั้นปีที่ 3 ได้เกรตวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในระดับดีแสดงว่าได้รับการเสริมสร้างและพัฒนาภาษาอังกฤษ เมื่อภาษาอังกฤษดีก็จะส่งเสริมทักษะการสื่อสารให้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากเป็นภาษาที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกับนานาชาติประเทศทั่วโลก โดยทุกประเทศได้มีการยึดเอาภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในด้านต่าง ๆ (กาญจนาพร รุจิโณม, 2561) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมเป็นการสื่อสารประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นกับกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันมาอยู่ร่วมกัน ต้องเรียนรู้และยอมรับถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม (พัชรภา เอื้ออมรวนิช, 2560) ภาษาอังกฤษจึงสามารถทำให้เกิดการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมได้ง่ายดายมากขึ้น ซึ่งการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักศึกษาพยาบาลในการสื่อสารหาข้อมูลทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการ เพื่อให้เป็นแนวทางในการดูแลผู้รับบริการที่แตกต่างทางวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม (สกวเดือน โอตมี และ

สุภาวดี เครือโชติกุล, 2561) สอดคล้องกับการศึกษาของ Vencio, Albagawi, Alshammari, & Elsheikh พบว่า อุปสรรคด้านภาษาและความต่างทางวัฒนธรรมเป็นปัญหาใหญ่ของประสิทธิภาพในการสื่อสารระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และผู้รับบริการ และยังส่งผลกระทบต่อสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาอีกด้วย (Vencio, Albagawi, Alshammari, & Elsheikh, 2017) เช่นเดียวกับการศึกษาของ Liu, Stone, & McMaster จากการสัมภาษณ์ พบว่า นักศึกษาต้องการสื่อสารกับผู้รับบริการให้เกิดความเข้าใจก่อนจะตั้งข้อวินิจฉัยการพยาบาล เพื่อให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม (Liu, Stone, & McMaster, 2018)

ประเด็นที่ 2. ประสบการณ์ในการดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรมของนักศึกษาชั้นปีที่3 ใกล้เคียงกับชั้นปีที่ 4 คืออยู่ในระดับปานกลาง อภิปรายได้ว่าประสบการณ์ดังกล่าวทำให้นักศึกษามีความเข้าใจถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิตของผู้รับบริการที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนา บริบทความเป็นอยู่มากขึ้น (รุ่งนภา จันทรา, สุทธนันท์ กัลละ, อดิญาณ์ ศรเกษตริณ, ดาราวรรณ รอมเอง, และรัชยานภิศ รัชตะวรรณ, 2563) เนื่องจากการที่นักศึกษาได้ใช้เวลาในการพูดคุยกับผู้รับบริการสุขภาพ ย่อมเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติการพยาบาลในแต่ละวัน อาจารย์สนับสนุนให้นักศึกษาเกิดการสะท้อนคิดเรียนรู้ด้วยตนเอง จะนำไปสู่การตระหนักรู้ ความรู้ และทักษะทางวัฒนธรรม เป็นขั้นตอนการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรม (เยาวดี สุวรรณาคะ, บุญสืบ โสโสม, และกนกอร ชาวเวียง, 2558) สอดคล้องกับการศึกษาของ Liu, Stone, & McMaster พบว่า สิ่งแรกที่นักศึกษาต้องการคือการเรียนรู้ภูมิหลังของผู้รับบริการจากการสังเกต และการรับฟังความต้องการก่อนให้การพยาบาลที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

(experiential learning) เป็นกระบวนการสร้างความรู้ที่เกิดขึ้นจากผู้เรียนได้ประสบการณ์ตรง เป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเอง มีการสะท้อนคิดจากประสบการณ์นั้น เกิดการโต้แย้งด้วยเหตุผล และได้รับข้อมูลย้อนกลับทำให้นักศึกษาพยาบาลสร้างความรู้หรือโมทัศน์ใหม่สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ให้การดูแลหรือให้คำแนะนำผู้รับบริการต่างวัฒนธรรมรายอื่นได้ (บุศย์รินทร์ อารยะชนิตกุล, 2557)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สมรรถนะทางวัฒนธรรมภาพรวมของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นนักศึกษาควรได้รับการพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง คณะพยาบาลศาสตร์ควรสนับสนุนด้วยการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาเกิดสมรรถนะทางวัฒนธรรมโดยการบูรณาการเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมเข้าไปในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทฤษฎีและปฏิบัติ ดังนี้ วิชาทฤษฎี ได้แก่ วิชาแนวคิดพื้นฐานและกระบวนการพยาบาล วิชาพื้นฐานศาสตร์และศิลปะในการพยาบาล โดยสอดแทรกแนวคิดและแบบจำลองสมรรถนะทางวัฒนธรรม เพื่อให้นักศึกษาตระหนักว่าในการประเมินภาวะสุขภาพ และการใช้กระบวนการพยาบาลนั้น ต้องให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของผู้รับบริการ ต้องทำความเข้าใจ และยอมรับ ให้การพยาบาลได้อย่างเหมาะสมตามบริบททางวัฒนธรรม

วิชาปฏิบัติ ได้แก่ วิชาปฏิบัติการพยาบาลทุกรายวิชา โดยจัดประสบการณ์การเรียนรู้จากการดูแลผู้รับบริการที่มีความต่างทางวัฒนธรรม (Service-Learning) เป็นรูปแบบการจัดการศึกษาเชิงประจักษ์ (experiential education) ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ตรง ก่อให้เกิดความตระหนักทางวัฒนธรรม และสามารถประยุกต์องค์ความรู้สู่การดูแลผู้รับบริการที่มีความต่างทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนาพร รุจิโณม. (2561). การสื่อสารภาษาอังกฤษของคนไทยกับการดำเนินชีวิต ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปการจัดการ*, 2(3), 199-210.
- กรกอร์ ชาวเวียง, เยาวดี สุวรรณนาคะ และบุญสืบ โสโสม. (2558). เปรียบเทียบการรับรู้สมรรถนะทางวัฒนธรรมระหว่างนักศึกษาพยาบาลของประเทศไทยและประเทศจีน: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท ประเทศไทยและมหาวิทยาลัยทางการแพทย์แห่งชาติ ยูเจียง ประเทศจีน. *เอกสารการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ ประจำปีการศึกษา 2559: เรื่องความหลากหลายทางสุขภาพ (Diversity in Health and Well-Being)*, อุบลราชธานี, ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2562, จาก <http://rtune.2016.rtu.ac.th/>
- บุศย์รินทร์ อารยะชนิตกุล. (2557). แนวคิดการจัดการเรียนการสอนเพิ่มส่งเสริมสมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 15(3), 49-57.
- ปิยะฉัตร สุจิตธรรม, พัทยา แก้วสาร และประกาย จิโรจน์กุล. (2562). การพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลสมุทรสาคร. *วารสารพยาบาลทหารบก*, 21(1), 113-124
- ประกาย จิโรจน์กุล, สมจิต นิพัทธ์ดัดพงษ์, พิไลพร สุขเจริญ, ลัดดาวัลย์ เตชะกุก, และศิริพร นันทเสนีย์. (2562). การเรียนรู้จากการให้บริการสู่การพัฒนาความตระหนักเชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล: การสะท้อนคิดของนักศึกษาไทย และต่างชาติ. *วารสารเกื้อการุณย์*, 26(2), 136-144.
- ผุสนีย์ แก้วมณีย์, วานิดา สามะ, เรวัตร คงผาสุข, และพัชรินทร์ คมขำ. (2561). สมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ยะลา. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 5(3), 26-42.
- พัชรภา เอื้ออมรวนิช. (2560). การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 2(3), 97-102.
- มนต์ชัย วงษ์กิตติไกรวัล. (2561). คาดปิ่นต่างชาติ ใช้บริการโรงพยาบาลไทยกว่า 3.4 ล้านครั้ง กัมพูชา-เมียนมาศักยภาพสูง แนะนำยอดตลาดนักท่องเที่ยวจีน. *The standard: stand up for the people*. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2562, <https://thestandard.co/foreign-hospitals-thailand/>.
- เยาวดี สุวรรณนาคะ, บุญสืบ โสโสม, และกรกอร์ ชาวเวียง. (2558). สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล: กรณีศึกษาวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท. *วารสารพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 33(1), 186-197.
- รุ่งนภา จันทรา, สุทธนันท์ กัลละ, อติญาณ์ ศรีเกษตรริน, ดาราวรรณ รอมเอง, และรัชยานภิศ รัชตะวรรณ. (2563). สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. *วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข*, 30(1), 35-46.
- ศิริพันธุ์ ศิริพันธุ์, ดาริน โต๊ะกานี, และมุสลิม โต๊ะกานี. (2552). สมรรถนะทางวัฒนธรรมของนักศึกษาพยาบาล ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารนราธิวาสราชนครินทร์*, 1(1), 1-11

- สกาเวื่อน โอตมี และสุภาวดี เครือโชติกุล. (2561). แนวทางการดูแลมารดาหลังคลอดที่มีความต่างทางวัฒนธรรม. *วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ*, 4(1-2), 17-32
- สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. (2562). สถิติคนการเดินทางเข้า-ออก คนต่างชาติ. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2562, จาก https://www.immigration.go.th/?page_id=1564.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2561). สถิติชาวต่างชาติเข้ารับการรักษารักษาในโรงพยาบาล. ค้นเมื่อ 20 กันยายน 2562, จาก <http://www.nso.go.th/sites/2014>.
- อัคณา จิรโรจน์. (2558). การศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรมของอาจารย์และนักศึกษาคณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี*, 23(6), 1006-1022.
- Campinha-Bacote, J. (2002). The process of cultural competence in the delivery of healthcare services: A model of care. *Journal of transcultural nursing*, 13(3), 181-184.
- Leininger, M. M., & McFarland, M. R. (2006). *Culture care diversity and universality: A worldwide nursing theory*. Jones & Bartlett Learning.
- Liu, W., E. Stone, T., & McMaster, R. (2018). Increasing undergraduate nursing student's cultural competence: an evaluation study. *Global Health Research and Policy*, 3(7), 1-10. doi:10.1186/s41256-018-0062-2.
- Songwathana, P., & Siriphan, S. (2015). Thai nurse' cultural competency in caring for clients living in a multicultural setting. *Pacific Rim International Journal of Nursing Research*, 19(1), 19-31.
- Vcencio, D. A., Albagawi, B. S., Alshammari, F., & Elsheikh, H. A. (2017). Cultural competency of Saudi Student nurses as rated by Filipino clinical instructors at the University of Hail, Kingdom of Saudi Arabia. *International Journal of Nursing and Midwifery*, 9(7), 94-101.

